

**Міністерство освіти і науки України
Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К. Д. Ушинського»**

**Навчально-науковий інститут психології та
суспільних наук
Кафедра політичних наук і права**

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
до індивідуальної навчально-дослідної роботи
(проектна робота) з дисципліни «Громадянське суспільство та
громадські ініціативи»**

для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти
галузі знань С Соціальні науки, журналістика, інформація та
міжнародні відносини
спеціальності С2 Політологія
ОПП «Політологія. Українські та європейські політичні
студії»

Укладач:

Швець С. Л., к. політ. н.

*Рекомендовано до друку Вченою радою
Південноукраїнського національного педагогічного університету
імені К. Д. Ушинського (протокол № 2_ від 15.10.2025 року)*

Рецензенти:

Куспляк Ігор Сергійович, кандидат політичних наук, доцент, заступник директора навчально-наукового інституту публічної служби та управління НУ «Одеська політехніка»

Петінова Оксана Борисівна, доктор філософських наук, професор кафедри філософії, соціології та менеджменту соціокультурної діяльності Університету Ушинського

Методичні рекомендації до індивідуальної навчально-дослідної роботи (проектна робота) з дисципліни «Громадянське суспільство та громадські ініціативи» для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти галузі знань С Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини С2 Політологія ОПП «Політологія. Українські та європейські політичні студії». Укладач: Швець С. Л. ДЗ «Південноукраїнський нац. пед. ун-т імені К. Д. Ушинського». Одеса : Вид-во «Університет Ушинського». 2025. 48 с.

Методичні рекомендації укладені відповідно до освітньо-професійних програм «Політологія» підготовки фахівців другого (магістерського) рівня вищої освіти галузі знань С Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини С2 Політологія.

У рекомендаціях висвітлено основні завдання щодо організації, реалізації та оформлення проектної роботи здобувачами відповідної освітньої програми з урахуванням сучасних підходів до навчання у закладах вищої освіти. Методичні вказівки орієнтовані на розвиток практичних навичок, критичного мислення, відповідального ставлення до суспільних викликів і формування активної громадянської позиції через проектну діяльність.

ЗМІСТ

Передмова	4
1. Загальні положення щодо організації проєктної діяльності	8
2. Мета та завдання студентського проєкту	10
3. Структура та зміст проєктної роботи	12
4. Методи дослідження, збору інформації та аналізу проблеми	15
5. Оформлення та презентація проєкту	21
6. Орієнтовна тематика студентських проєктів	23
7. Критерії оцінювання проєктної роботи	24
8. Рекомендована література	30
Додатки	32

ПЕРЕДМОВА

Проектна робота - це самостійне або колективне завдання здобувача вищої освіти, спрямоване на виявлення, аналіз і вирішення актуальної суспільної проблеми шляхом розроблення практично орієнтованої ініціативи, яка має чітко окреслену мету, завдання, план реалізації, очікувані результати та механізми оцінювання ефективності.

У контексті дисципліни «Громадянське суспільство та громадські ініціативи» проектна робота виступає інструментом формування прикладних компетентностей, пов'язаних із розумінням функціонування інститутів громадянського суспільства, практикою ініціювання змін на локальному рівні, а також здатністю до стратегічного мислення, адвокації та міжсекторної взаємодії. Практична реалізація такого принципу навчання пов'язана із використанням в навчальному процесі індивідуальних навчально-дослідних завдань.

Проектна діяльність є невід'ємною складовою професійної підготовки здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти, оскільки сприяє формуванню здатності застосовувати теоретичні знання для аналізу та вирішення реальних суспільних проблем. У межах дисципліни «Громадянське суспільство та громадські ініціативи» виконання індивідуального або командного проекту дозволяє поглибити розуміння механізмів взаємодії між громадянами, громадськими об'єднаннями та державними інституціями, а також набути практичного досвіду розроблення й реалізації громадських ініціатив.

Методичні рекомендації містять узагальнені вимоги до структури, змісту та етапів проектної роботи, орієнтири для вибору актуальної тематики, а також критерії оцінювання. Особливу увагу приділено логіці проектного підходу, що передбачає виявлення соціально значущої проблеми, формування цілей і завдань ініціативи, планування дій, обґрунтування ресурсів, інструментів комунікації та оцінювання результатів.

Запропоновані рекомендації враховують актуальні освітні стандарти, міждисциплінарні підходи та реальні виклики, які постають перед сучасним громадянським суспільством. Вони мають на меті сприяти розвитку проактивності, відповідальності, здатності до командної роботи, лідерства і соціальної мобілізації майбутніх фахівців у галузі політичних наук та публічного управління.

Мета навчальної дисципліни «Громадянське суспільство та громадські ініціативи»:

сформувати у здобувачів системне уявлення про сутність, функції та структурні елементи громадянського суспільства в умовах демократичної трансформації; забезпечити оволодіння сучасними теоріями і моделями

взаємодії громадянського суспільства з інституціями влади, бізнесом та міжнародними організаціями; сприяти розумінню ролі громадських ініціатив у процесах політичної участі, захисту прав людини та формуванні публічної політики; сформувати практичні навички аналізу, проєктування та експертизи громадських ініціатив.

Дозвіл на використання ІІІ: здобувачам вищої освіти дозволено використання генеративних інструментів штучного інтелекту (ІІІ) для виконання письмових робіт, наукових досліджень та інших завдань. Однак робота повинна містити оригінальні висновки, аналіз та критичне осмислення.

Можливість перезарахування результатів навчання, отриманих у неформальній освіті: ця можливість надається для сприяння індивідуальним освітнім траєкторіям, визнання попереднього досвіду та досягнень здобувачів, а також для оптимізації їхнього навчального навантаження.

Очікувані програмні результати навчання

ПРН 01. Застосовувати для розв'язування складних задач політології розуміння природи та значення політики як специфічного виду людської діяльності та особливої сфери пізнання, включаючи розвиток уявлень про політику та її сучасні інтерпретації, особливостей реалізації влади у різних політичних системах, їх соціально-економічного, історичного та соціокультурного контексту.

ПРН 04. Приймати ефективні рішення з питань політики, політичних наук і дотичних проблем, у тому числі у складних і непередбачуваних умовах; прогнозувати розвиток політичних процесів; визначати фактори, що впливають на них і на досягнення поставлених цілей; аналізувати і порівнювати альтернативи; оцінювати ризики та імовірні наслідки політичних рішень.

ПРН 06. Критично осмислювати принципи здійснення влади та публічної політики, політичних інститутів та процесів, світової політики та політики окремих країн та регіонів.

ПРН 08. Розробляти і реалізовувати наукові та прикладні проєкти у сфері політології та з дотичних до неї міждисциплінарних напрямів з урахуванням методологічних, економічних, соціальних, правових та етичних аспектів.

ПРН 09. Здійснювати активну участь в громадських ініціативах, розуміти та ефективно реалізовувати свої права й обов'язки як члена громадянського суспільства, усвідомлювати цінності вільного демократичного суспільства, необхідності його сталого розвитку, верховенства права, прав та свобод людини і громадянина в Україні як фундаментальних засад громадянської освіти.

ПРН 10. Популяризувати, поширювати достовірні, актуальні знання про Україну для набуття суб'єктності в міжнародному публічному (політико-правовому) полі.

ПРН 13. Впроваджувати громадянську освіту з урахуванням її особливостей і форм; вміти визначати потреби, обґрунтовано добирати та

застосовувати відповідні методи, форми та технології громадянської освіти для різних категорій осіб.

Очікувані результати вивчення дисципліни

знати:

- сутність, природу, структуру та функції громадянського суспільства у контексті сучасних політологічних концепцій;
- особливості реалізації влади у взаємодії державних інституцій і громадських об'єднань;
- моделі участі громадян та прийнятті політичних рішень;
- методологічні підходи до аналізу діяльності інститутів громадянського суспільства та їх взаємодії з владою;
- стандарти прозорості, підзвітності та участі як ключові орієнтири ефективних громадських ініціатив;
- етичні, правові та комунікативні аспекти участі у громадських ініціативах.

уміти:

- застосовувати набуті знання для аналізу та оцінки ролі громадянського суспільства у політичних процесах;
- прогнозувати вплив громадських ініціатив на державну політику та суспільні трансформації;
- розробляти, оцінювати та впроваджувати прикладні проекти у сфері громадянського суспільства;
- ідентифікувати ризики та можливості для реалізації громадських ініціатив у конкретному політичному контексті;
- критично осмислювати діяльність інститутів громадянського суспільства, зокрема в умовах кризи демократії;
- здійснювати моніторинг та експертизу публічних політик з позицій громадянського інтересу.

Здобувачі, які використовують ШІ для допомоги у виконанні завдань, зобов'язані:

- у передмові зазначити факт використання ШІ у роботі.
- пояснити як саме ШІ допоміг у створенні тексту (генерація ідей, перевірка фактів, формулювання висновків).
- пояснити, які частини тексту були створені за допомогою ШІ і в яких аспектах вносено власні корективи

Процедура визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті Перезарахуванню підлягають лише ті результати навчання (знання, вміння), які відповідають програмним результатам навчання або змісту навчальних тем дисципліни «Громадянське суспільство та громадські ініціативи».

Унаслідок досягнення результатів навчання здобувачі вищої освіти в

контексті змісту навчальної дисципліни мають опанувати такі компетентності:

Загальні компетентності:

ЗК03. Здатність розробляти проєкти та управляти ними.

ЗК04. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК06. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК07. Вміння виявляти, ставити та розв'язувати проблеми.

ЗК09. Здатність діяти дотримуючись морально – етичних норм, цінувати та поважати різноманітність і мультикультурність, дотримуватись принципів толерантності та гендерного балансу в діяльності.

Спеціальні компетентності:

СК03. Критичне осмислення проблем та принципів функціонування та закономірностей розвитку влади та публічної політики, політичних інститутів та процесів, гендерної політики, світової політики та політики окремих країн та регіонів.

СК04. Здатність комплексно аналізувати владу та урядування, політичні системи, інститути та режими, політичні процеси та політичну поведінку у різних контекстах їх функціонування.

СК06. Здатність використовувати широкий спектр концептів і методів для інтерпретації та аналізу політики на місцевому, національному, європейському та глобальному рівні.

СК07. Спроможність ефективно виконувати політико-організаційні, експертно-аналітичні та консультативні функції на національному та міжнародному рівні.

СК08. Здатність розробляти методологію, конструювати дизайн та виконувати політологічні дослідження з презентацією результатів.

СК09. Здатність до активної участі у громадських ініціативах з розумінням та ефективним практичним застосуванням принципів громадянського суспільства, його сталого розвитку, усвідомлювати цінності демократії, права та свободи людини і громадянина.

СК10. Здатність аналізувати особливості розвитку громадянського суспільства, ефективно взаємодіяти з неурядовими організаціями та групами інтересу, визначати основні потреби та проблеми у цій сфері для визначення перспектив розбудови громадянського суспільства через впровадження громадянської освіти.

СК12. Здатність організовувати освітній процес у сфері громадянської освіти з використанням інноваційних підходів з урахуванням індивідуальних особливостей учасників, специфіку неформальної та інформальної освіти, мотивувати до громадянської участі.

Міждисциплінарні зв'язки: «Українські та європейські студії в громадянській освіті», «Публічна влада та управління», «Європейські студії:

європейське суспільство, політики, євроінтеграція».

1.ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ ЩОДО ОРГАНІЗАЦІЇ ПРОЄКТНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Проектна діяльність здобувачів вищої освіти є невід’ємною складовою сучасного освітнього процесу, орієнтованого на формування практичних умінь, критичного мислення, здатності до командної взаємодії та самостійного розв’язання суспільно значущих проблем. Вона забезпечує розвиток прикладних компетентностей, необхідних для ефективної участі у суспільно-політичному житті, реалізації ініціатив у сфері публічного управління, а також глибшого розуміння процесів функціонування громадянського суспільства.

Організація проєктної діяльності в межах навчальної дисципліни передбачає виконання низки послідовних етапів, які охоплюють визначення проблемного поля, формулювання мети й завдань проєкту, планування та реалізацію заходів, презентацію результатів і їхнє обґрунтування. У процесі виконання проєктної роботи здобувачі застосовують здобуті теоретичні знання на практиці, опановують навички аналізу соціальних явищ, комунікації зі стейкхолдерами, публічного представлення ідеї та роботи в команді.

Проектна діяльність може реалізовуватися як індивідуально, так і в малих групах (до 3–5 осіб), за умови чіткого розподілу функцій і відповідальності між учасниками. Вона має бути логічно структурованою, змістовно наповненою, спрямованою на досягнення конкретного результату й відповідати актуальним потребам суспільства або громади.

Ключовими принципами організації проєктної роботи є:

- актуальність (відповідність сучасним викликам і проблемам суспільства);
- реалістичність (можливість практичного впровадження результатів);
- орієнтація на результат (конкретні очікувані ефекти діяльності);

- доказовість (обґрунтованість рішень, посилання на джерела);
- самостійність (авторський підхід здобувачів до вирішення поставлених завдань).

Результатом проєктної діяльності має стати не лише створення інформаційного продукту, а й розвиток низки наскрізних компетентностей: уміння працювати з великими обсягами інформації, критично її аналізувати, формулювати власну позицію, ефективно презентувати свої ідеї перед аудиторією. Це забезпечує практикоорієнтований характер освіти, що відповідає вимогам сучасного суспільства та стейкхолдерів. Одним із ключових аспектів проєктної діяльності є її публічне представлення. Це може бути захист у формі презентації, розробка інформаційного буклету або створення відео. Важливо, щоб здобувачі вміли не лише підготувати якісний змістовий продукт, а й ефективно його комунікувати.

У процесі підготовки проєкта студент повинен користуватись достовірними джерелами, дотримуватись академічної доброчесності, уникати плагіату. Всі цитування мають бути оформлені згідно з вимогами, визначеними у методичних рекомендаціях. В оцінюванні проєктної роботи враховується не лише кінцевий результат, а й процес його досягнення. Зокрема, важливими є: логіка побудови проєкту, відповідність мети й завдань, використання актуальних джерел, рівень аналітичності, креативність, практична значущість, якість візуального та текстового оформлення, а також навички самопрезентації.

2.МЕТА ТА ЗАВДАННЯ СТУДЕНТСЬКОГО ПРОЄКТУ

Метою студентського проєкту є формування у здобувачів освіти здатності самостійно або в команді розв'язувати комплексні, міждисциплінарні, практикоорієнтовані проблеми з урахуванням актуальних суспільних викликів, застосовуючи здобуті в процесі навчання знання, навички й компетентності. Проєктна діяльність слугує інструментом розвитку критичного мислення, аналітичних здібностей, комунікативної компетентності, ініціативності, навичок планування, ефективного прийняття рішень, відповідальності за результат, уміння презентувати власну позицію та працювати в умовах обмежених ресурсів чи часу.

Студентський проєкт - це не лише підсумкова форма реалізації здобутих знань, а й спосіб соціального навчання, залучення до реального або змодельованого професійного середовища. Участь у проєктній роботі дозволяє здобувачеві продемонструвати здатність інтегрувати теоретичні знання з практичним досвідом, ініціювати та реалізовувати інноваційні рішення, застосовувати методологію дослідження проблем, враховувати інтереси та потреби цільової аудиторії, дотримуватись етичних норм і стандартів фахової діяльності.

Проєкт може бути спрямований на вирішення соціальної, політичної, правової, управлінської, громадської або освітньої проблеми. Він має включати чітко визначені цілі, реалістичні завдання, послідовний план дій, обґрунтовану методику, аналіз очікуваних результатів та критерії їх оцінювання.

Основними завданнями студентського проєкту є:

- формування проблемного поля дослідження – визначення актуальної теми, що має практичне або соціальне значення;
- постановка цілей і завдань – чітке формулювання мети проєкту та

конкретних кроків для її досягнення;

- підбір та обґрунтування методів і засобів реалізації – вибір відповідних інструментів, ресурсів, технологій і форм роботи;
- аналіз джерел та нормативної бази – збирання, обробка та систематизація інформації з відкритих, наукових, статистичних або емпіричних джерел;
- планування етапів реалізації – складання календарного графіка із зазначенням відповідальних осіб, строків і форм звітності;
- виконання проєктних дій – практична реалізація запланованих заходів;
- оцінювання ефективності рішень – аналіз отриманих результатів, їхнє співвідношення з метою і завданнями;
- оформлення проєкту – складання письмового звіту за визначеною структурою, додавання ілюстративного або емпіричного матеріалу;
- публічна презентація – представлення результатів проєкту в усній або візуалізованій формі з можливістю зворотного зв'язку;
- рефлексія та самооцінка – осмислення отриманого досвіду, висновки щодо доцільності методів і особистого внеску в проєкт.

Таким чином, студентський проєкт не лише виявляє здатність студента працювати над реальними проблемами, але й формує професійну ідентичність, лідерські якості, відкритість до нових ідей, здатність до навчання впродовж життя та дотримання високих стандартів академічної доброчесності.

3.СТРУКТУРА ТА ЗМІСТ ПРОЄКТНОЇ РОБОТИ

Проектна робота в рамках дисципліни «Громадянське суспільство та громадські ініціативи» представляє собою створення проєкту громадської ініціативи. Проєкт громадської ініціативи- це цілеспрямована діяльність, орієнтована на вирішення суспільно значущої проблеми або задоволення конкретної потреби громади через реалізацію послідовно спланованих дій. Така проєктна діяльність базується на принципах участі, відкритості, відповідальності та реалістичності, а її успішна реалізація вимагає чіткої логіки побудови та глибокого розуміння контексту громади. Громада у цьому контексті - це соціально згуртована група людей, об'єднана спільною територією проживання (територіальна громада), інтересами, проблемами або цінностями. Це може бути як конкретне село, місто, мікрорайон, так і професійна, освітня чи інша спільнота.

Проект студентської громадської ініціативи має містити певні структурні компоненти.

1. Титульна сторінка - назва навчального закладу, назва проєкту, ПІБ виконавця, рік.
2. Зміст - перелік основних розділів із зазначенням сторінок.
3. Анотація – короткий опис проєктної роботи
4. Вступ - у вступі окреслюється загальний контекст проблеми, її актуальність, мотивація до обрання теми. Також формулюється загальна мета проєкту, зазначається цільова аудиторія.
5. Опис проблеми - чітке визначення соціальної, економічної, культурної чи екологічної проблеми, яка існує в конкретній громаді. Необхідно продемонструвати, чому ця проблема є актуальною, які її масштаби, кого вона зачіпає, які існують ризики подальшого її ігнорування.

6. Характеристика громади - опис соціально-демографічних, економічних, культурних або територіальних характеристик цільової громади. Можна навести приклади попередніх ініціатив у цій громаді, рівень громадської участі, наявні ресурси та бар'єри.

7. Цільова аудиторія - хто є безпосереднім і опосередкованим бенефіціаром ініціативи? Яка чисельність, вік, стать, статус, специфічні потреби?

8. План реалізації (етапи та заходи) - поетапний перелік дій, які планується виконати: від підготовки до впровадження, з розбивкою по термінах, відповідальних осіб та формату (онлайн/офлайн, освітні/культурні/інфраструктурні заходи тощо).

9. Партнери проєкту (за наявності) - інформація про організації, установи чи окремих осіб, які можуть надати експертну, організаційну чи фінансову підтримку.

10. Бюджет проєкту - орієнтовний кошторис: джерела фінансування (гранти, спонсори, внески), статті витрат (оренда, логістика, друк, оплата праці, матеріали, реклама). У випадку, коли проєкт реалізується без фінансування - опис нефінансових ресурсів (волонтерство, інтелектуальні ресурси, безоплатне використання простору тощо).

11. Очікувані результати - опис конкретних змін, які мають відбутися внаслідок реалізації проєкту: покращення умов життя, підвищення рівня обізнаності, залучення нових учасників, зменшення проявів проблеми тощо.

12. Інструменти моніторингу та оцінки ефективності - як буде відстежуватися виконання проєкту? Які кількісні й якісні індикатори будуть використані? Наприклад: кількість учасників, зміна показників обізнаності, зворотний зв'язок, результати опитувань.

13. Інформаційна кампанія (за потреби) - як буде поширюватися інформація про ініціативу? Через які канали: соціальні мережі, місцеві ЗМІ, публічні події?

14. Ризики та способи їх подолання - можливі труднощі під час реалізації (низька явка, відсутність фінансування, опір громади, форс-мажори) та передбачені дії щодо їх мінімізації.

15. Висновки

Узагальнення значення проєкту для громади, особистий внесок здобувача, можливість масштабування ініціативи чи її продовження.

16. Список використаних джерел

Перелік нормативних документів, досліджень, джерел, що використовувалися при підготовці проєкту.

17. Додатки (за наявності)

4.МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ, ЗБОРУ ІНФОРМАЦІЇ ТА АНАЛІЗУ ПРОБЛЕМИ

Успішна реалізація проєкту громадської ініціативи передбачає попереднє глибоке вивчення соціального контексту, чітке формулювання проблеми та аргументовану розробку рішень. З цією метою здобувачі мають володіти базовими навичками дослідження, зокрема вміти визначати джерела інформації, обирати релевантні методи збору даних та здійснювати їх аналіз. У цьому розділі висвітлюються основні методологічні підходи, які можна застосовувати в межах студентських проєктів.

1. Визначення проблеми на основі даних

Перед початком реалізації громадської ініціативи важливо зібрати дані, які підтверджують існування проблеми у певній громаді або соціальній групі. Проблема має бути актуальною, значущою для місцевої спільноти та вирішуваною в межах обраного формату. На цьому етапі використовуються декілька методів. Це може бути аналіз вторинних джерел: статистика органів місцевого самоврядування, державної служби статистики, звіти громадських організацій, результати вже проведених досліджень; контент-аналіз публічних заяв, місцевих новин, соціальних мереж - для виявлення найбільш обговорюваних проблем або запитів мешканців; SWOT-аналіз громади - для виявлення сильних і слабких сторін, можливостей і загроз.

2. Методи збору первинної інформації

Для отримання більш точного уявлення про потреби громади або цільової групи, можна залучати мешканців до дослідження через:

анкетування - короткі опитувальники (онлайн або офлайн) для збору думок, оцінок або потреб людей;

інтерв'ю з експертами - розмови з представниками місцевої влади, громадських лідерів, активістів чи фахівців певної галузі (освіти, екології, охорони здоров'я тощо);

фокус-групи - організація тематичних зустрічей з представниками громади для поглибленого обговорення проблеми та шляхів її вирішення;

спостереження - фіксація реального стану речей, наприклад, щодо благоустрою території, інфраструктури, доступності послуг тощо.

3. Методи аналізу зібраної інформації

Отримані дані необхідно систематизувати, інтерпретувати та зробити на їх основі аргументовані висновки, що стануть підґрунтям для формулювання мети та завдань проєкту. Зокрема, можуть використовуватись: контент-аналіз відповідей (при інтерв'ю, анкетуванні) - виявлення найпоширеніших тем, запитів або занепокоєнь; кластеризація проблем - поділ їх на групи за спільними ознаками (наприклад, соціальні, інфраструктурні, культурні); побудова логічної матриці проблеми - визначення причинно-наслідкових зв'язків, включення основних акторів (користувачів, партнерів, впливових сторін).

4. Інструменти візуалізації результатів аналізу

Для ефективного представлення результатів дослідження у проєкті рекомендується використовувати: інфографіку - узагальнення ключових цифр, фактів, структур у зручному для сприйняття форматі; мапування проблем громади - нанесення проблемних точок або зон на мапу; SWOT- або PEST-аналіз у табличному вигляді; діаграми і графіки - для демонстрації кількісних результатів опитувань.

5. Етичні аспекти дослідження

Проводячи дослідження в громаді, важливо дотримуватись етичних принципів: добровільності участі, анонімності респондентів, поваги до приватності та культурних особливостей. Здобувачі мають уникати маніпуляцій із даними, викривлення інформації або її використання не за призначенням.

SWOT-аналіз - це метод стратегічного планування, який дає змогу виявити внутрішні та зовнішні чинники, що можуть впливати на реалізацію проєкту, зокрема проєкту громадської ініціативи. Акронім SWOT розшифровується як:

S (Strengths) - Сильні сторони: переваги, які має команда або громада, ресурси, на які можна спиратися, позитивний досвід, підтримка з боку місцевих лідерів або інституцій, згуртованість громади тощо.

W (Weaknesses) - Слабкі сторони: обмежені ресурси, брак досвіду реалізації проєктів, слабка комунікація між учасниками, низький рівень залученості мешканців, юридичні або організаційні обмеження.

O (Opportunities) - Можливості: зовнішні фактори, які можуть бути використані для розвитку ініціативи - наявність донорських програм, підтримка органів місцевого самоврядування, актуальність проблеми в публічному просторі, сприятливий інформаційний контекст тощо.

T (Threats) - Загрози: потенційні перешкоди або ризики, що можуть завадити реалізації проєкту - політична або соціальна нестабільність, конкуренція з іншими проєктами, байдужість громадян, критика в медіа, відсутність стабільного фінансування тощо.

SWOT-аналіз є важливим етапом підготовки проєкту громадської ініціативи, оскільки дозволяє: краще зрозуміти контекст проблеми; оцінити готовність громади до змін; виявити фактори успіху та ризики; сформувати обґрунтовану стратегію реалізації проєкту; розробити план дій на основі реальних можливостей та викликів.

Приклад практичного застосування:

У межах проєкту щодо створення молодіжного простору у мікрорайоні SWOT-аналіз може виглядати так:

<i>S (Strengths)</i>	активна молодіжна група; підтримка школи та бібліотеки; наявність вільного приміщення.
----------------------	--

<i>W (Weaknesses)</i>	обмежене фінансування; відсутність досвіду в управлінні простором; низький рівень залучення батьків.
<i>O (Opportunities)</i>	гранти від міжнародних фондів; підтримка місцевої ради; можливість партнерства з НУО.
<i>T (Threats)</i>	зміна політичної кон'юнктури; ризик вандалізму; нестача довгострокового фінансування

Такий аналіз дозволяє команді вчасно врахувати ризики та вибудувати стратегію з урахуванням ресурсів і викликів. У проєктній роботі SWOT-аналіз часто оформлюється як таблиця з поясненнями.

PEST-аналіз - це інструмент стратегічного планування, який дає змогу оцінити зовнішнє середовище, в якому реалізується проєкт. Назва PEST є аббревіатурою чотирьох основних категорій зовнішніх факторів:

P - Political (політичні чинники)

E - Economic (економічні чинники)

S - Social (соціальні чинники)

T - Technological (технологічні чинники)

Цей аналіз дозволяє краще зрозуміти, які умови формують контекст функціонування проєкту громадської ініціативи, на які фактори неможливо безпосередньо вплинути, але які треба враховувати при плануванні та реалізації.

1. *Політичні чинники (Political)* - охоплюють аспекти державної політики, регулювання, законодавства та політичної стабільності, які впливають на ініціативу. До них належать: політика місцевого самоврядування щодо підтримки громадських ініціатив; рівень відкритості та співпраці органів влади; наявність програм співфінансування; політична стабільність у регіоні; рівень бюрократії та доступ до адміністративних процедур.

Наприклад: підтримка місцевою радою ініціатив із благоустрою може бути ключовим фактором успіху.

2. *Економічні чинники (Economic)* – оцінюють економічну ситуацію в

громаді чи регіоні, яка може впливати на реалізацію або фінансування проєкту. До прикладу: загальний рівень добробуту мешканців; доступ до ресурсів та грантових програм; економічна активність у громаді; ціни на необхідні послуги та матеріали; рівень безробіття; можливість партнерства з місцевим бізнесом.

Наприклад: у малозабезпеченій громаді ініціатива може потребувати зовнішнього донорського фінансування.

3. Соціальні чинники (Social) - аналізують соціальну динаміку, цінності, традиції, рівень освіти, культуру участі, демографію та очікування мешканців. Це можуть бути: активність населення; рівень довіри до громадських ініціатив; вікова структура громади; готовність до волонтерства; наявність лідерів думок; розвиненість комунікації всередині громади.

Наприклад: у громаді, де традиційно низька залученість населення, важливо передбачити додаткові мотиваційні заходи.

4. Технологічні чинники (Technological) - стосуються рівня технологічного розвитку громади та можливостей застосування нових технологій у реалізації ініціатив. Сюди входять: доступ до інтернету; цифрова грамотність мешканців; наявність цифрових платформ для залучення громади; використання соціальних мереж; наявність технологічного обладнання або фахівців; можливість залучення ІТ-інструментів до процесу проєктування чи моніторингу.

Наприклад: проєкт, пов'язаний із цифровою платформою для участі жителів у прийнятті рішень, може потребувати попереднього навчання або технічної підтримки.

PEST-аналіз дозволяє: виявити загрози і можливості в зовнішньому середовищі; краще зрозуміти, як впливають зовнішні обставини на потребу в ініціативі; адаптувати проєкт до конкретного контексту громади; вибудувати ефективну стратегію просування ініціативи; уникнути ризиків, пов'язаних з недооцінкою зовнішніх впливів.

Приклад спрощеної таблиці PEST-аналізу

Категорія	Приклади факторів
P	Підтримка з боку місцевої влади, децентралізація
E	Доступ до місцевого бюджету, гранти, ціни на послуги
S	Активна молодь, культура волонтерства, рівень довіри
T	Онлайн-опитування, чат-боти, платформи електронної демократії

Такий аналіз слід використовувати поряд із SWOT-аналізом, щоб мати цілісну картину - і внутрішню, і зовнішню - умов реалізації громадської ініціативи.

Тобто, підготовка якісного проєкту громадської ініціативи передбачає не лише виявлення соціально значущої проблеми, а й методично обґрунтоване її дослідження, що є запорукою обґрунтованості майбутніх рішень і успішної реалізації ініціативи.

5.ОФОРМЛЕННЯ ТА ПРЕЗЕНТАЦІЯ ПРОЄКТУ

Оформлення та презентація проєкту є завершальним етапом у реалізації студентської проєктної діяльності, зокрема у сфері громадських ініціатив. Якісне представлення результатів не лише демонструє рівень аналітичної та організаційної роботи, а й сприяє ефективному спілкуванню з аудиторією, можливим донорами, партнерами чи представниками громади.

Загальні вимоги до оформлення

Проект оформлюється у письмовій формі відповідно до встановлених академічних стандартів. Обсяг тексту, як правило, становить 10–15 сторінок друкованого тексту (без додатків), формат А4, шрифт Times New Roman, розмір 14, міжрядковий інтервал – 1,5, поля: верхнє та нижнє – 2 см, ліве – 3 см, праве – 1 см.

Структура оформленої роботи

Оформлений письмовий проєкт повинен містити такі розділи:

- титульна сторінка;
- зміст;
- вступ (актуальність, обґрунтування теми, мета, завдання проєкту);
- опис проблеми громади (аналіз (SWOT, PEST або інший), цільова аудиторія, карта стейкхолдерів (за потреби));
- план реалізації (етапи, ресурси, терміни) та бюджет;
- очікувані результати та оцінка ризиків;
- висновки;
- список використаних джерел;
- додатки (графіки, інфографіка тощо) – за потреби.

Візуалізація

До оформлення проєкту бажано додати візуальні матеріали: інфографіку,

діаграми, таблиці, фотографії місцевості, схеми процесу тощо. Вони сприяють кращому сприйняттю змісту та підтверджують практичну орієнтованість проєкту.

Підготовка до презентації

Публічний захист проєкту передбачає коротку (5–7 хвилин) презентацію основних ідей. Для цього готується слайд-презентація (PowerPoint, Google Slides, Canva або інші сервіси), яка повинна містити: назву проєкту; актуальність проблеми; мету та завдання; короткий опис дослідження; аналіз проблеми; план реалізації; бюджет; очікувані результати; контакти чи пропозиції до партнерства.

Поради для ефективної презентації

- Репетируйте виступ заздалегідь.
- Говоріть впевнено, підтримуйте контакт з аудиторією.
- Уникайте перенасичення слайдів текстом — ключові ідеї подавайте тезово.
- Будьте готові до запитань та уточнень.

Оформлення та презентація – це не лише форма, а інструмент впливу та переконання. Вони можуть стати містком до втілення громадської ініціативи в реальність.

Зразок проєктної роботи див. Додаток 1.

6. ОРІЄНТОВНА ТЕМАТИКА СТУДЕНТСЬКИХ ПРОЄКТІВ

1. ЕкоДія: громадська кампанія зі зменшення використання пластику в університеті
2. Психічне здоров'я поруч: студентська ініціатива з підтримки ментального здоров'я
3. Твій голос має значення: інформкампанія з популяризації участі молоді у виборах
4. Доступна громада: ініціатива з адаптації громадських просторів для людей з інвалідністю
5. Свідоме місто: цифрова платформа для звернень громадян до місцевої влади
6. Сусідська варта: ініціатива з безпеки і взаємопідтримки на рівні ОСББ
7. Зелена громада: спільні дії з озеленення прибудинкових територій
8. Волонтерський хаб: створення мережі взаємодопомоги для вразливих верств населення
9. Невидимі герої: проєкт зі збору і популяризації історій активних громадян/волонтерів
10. Час діяти!: ініціатива з формування екологічної культури серед молоді через воркшопи, лекції та інтерактивні події

6.СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ З НАЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Критерії оцінювання за різними видами роботи

Вид роботи	бали	Критерії
Практичні завдання	0 балів	Здобувач відтворює незначну частину навчального матеріалу, має поверхові уявлення про предмет вивчення, неаргументовано висловлює думку. Використовує необхідні інформаційно-методичні матеріали, виконує практичне завдання за умови сторонньої допомоги.
	1 бал	Знання здобувача є достатньо повними, він самостійно застосовує відповідний навчальний матеріал, виконуючи практичні завдання; аналізує, робить висновки. Відповідь повна, логічна, обґрунтована, але припускається неточностей. Здобувач самостійно використовує необхідні інформаційно-методичні матеріали виконуючи практичні завдання. Виконане завдання у цілому відповідає вимогам, хоча має незначні огріхи.
	2 бали	Здобувач володіє міцними знаннями, оперує ними при виконанні практичних завдань. Самостійно використовує необхідні інформаційно-методичні матеріали виконуючи практичне завдання. Не припускається помилок при його виконанні. Здобувач виступає експертом практичного завдання, що виконали однокурсники.
Самостійна робота	0 балів	Здобувач розпізнає деякі об'єкти вивчення та визначає їх на побутовому рівні, може описувати деякі об'єкти вивчення; має фрагментарні уявлення з предмета вивчення; виконує елементарні прийоми практичних завдань.
	1 бал	Здобувач знає окремі факти, що стосуються навчального матеріалу; виявляє здатність елементарно висловлювати думку; самостійно та за допомогою викладача може виконувати частину практичних завдань; знає послідовність виконання завдання; практичні завдання містять багато суттєвих відхилень від установлених вимог, при їх виконанні потребує систематичної допомоги викладача.
	2 бали	Здобувач самостійно і логічно відтворює фактичний і теоретичний матеріал та наводить приклади; володіє навчальним матеріалом і використовує набуті знання, уміння у стандартних ситуаціях; самостійно виконує практичні завдання відповідно до методичних рекомендацій; практичні завдання мають окремі помилки; користується необхідними навчально-методичними матеріалами.
	3 бали	Здобувач володіє глибокими знаннями, демонструє відповідні компетентності, використовує їх у нестандартних ситуаціях, самостійно працює з інформацією у відповідності до поставлених завдань; систематизує та узагальнює навчальний

		матеріал; самостійно користується додатковими джерелами інформації; без похибок виконує та аналізує практичні завдання.
Письмова (від 1-3 балів) Контрольна робота	0-1	Здобувач не менше ніж на 50% контрольних завдань надав правильну відповідь
	2-4	Здобувач на 51% - 70% контрольних завдань надав правильну відповідь
	5-7	Здобувач на 71% - 90% контрольних завдань надав правильну відповідь
	8-10	Здобувач на 91% - 100% контрольних завдань надав правильну відповідь
	бали	Критерії
	0 балів	Здобувач відтворює незначну частину навчального матеріалу, має поверхові уявлення про предмет вивчення, неаргументовано висловлює думку. Використовує необхідні інформаційно-методичні матеріали, виконує практичне завдання за умови сторонньої допомоги.
	1 бал	Знання здобувача є достатньо повними, він самостійно застосовує відповідний навчальний матеріал, виконуючи практичні завдання; аналізує, робить висновки. Відповідь повна, логічна, обґрунтована, але припускається неточностей. Здобувач самостійно використовує необхідні інформаційно-методичні матеріали виконуючи практичні завдання. Виконане завдання у цілому відповідає вимогам, хоча має незначні огріхи.
	2 бали	Здобувач володіє міцними знаннями, оперує ними при виконанні практичних завдань. Самостійно використовує необхідні інформаційно-методичні матеріали виконуючи практичне завдання. Не припускається помилок при його виконанні. Здобувач виступає експертом практичного завдання, що виконали однокурсники.
	0 балів	Здобувач розпізнає деякі об'єкти вивчення та визначає їх на побутовому рівні, може описувати деякі об'єкти вивчення; має фрагментарні уявлення з предмета вивчення; виконує елементарні прийоми практичних завдань.
	1 бал	Здобувач знає окремі факти, що стосуються навчального матеріалу; виявляє здатність елементарно висловлювати думку; самостійно та за допомогою викладача може виконувати частину практичних завдань; знає послідовність виконання завдання; практичні завдання містять багато суттєвих відхилень від установлених вимог, при їх виконанні потребує систематичної допомоги викладача.
	2 бали	Здобувач самостійно і логічно відтворює фактичний і теоретичний матеріал та наводить приклади; володіє навчальним матеріалом і використовує набуті знання, уміння у стандартних ситуаціях; самостійно виконує практичні завдання відповідно до методичних рекомендацій; практичні завдання мають окремі помилки; користується

		необхідними навчально-методичними матеріалами.
	3 бали	Здобувач володіє глибокими знаннями, демонструє відповідні компетентності, використовує їх у нестандартних ситуаціях, самостійно працює з інформацією у відповідності до поставлених завдань; систематизує та узагальнює навчальний матеріал; самостійно користується додатковими джерелами інформації; без похибок виконує та аналізує практичні завдання.
	0-1	Здобувач не менше ніж на 50% контрольних завдань надав правильну відповідь
	2-4	Здобувач на 51% - 70% контрольних завдань надав правильну відповідь
	5-7	Здобувач на 71% - 90% контрольних завдань надав правильну відповідь
	8-10	Здобувач на 91% - 100% контрольних завдань надав правильну відповідь
Оцінювання проєктної роботи з використанням ІІІ		
Прозорість використання ІІІ	0-1	1 бал — чітко вказано факт використання ІІІ, описано, як саме було застосовано (наприклад, для генерації тексту, ідей, структурування, редагування тощо). 0 балів — відсутнє посилання на ІІІ або інформація неясна.
Критичне осмислення	0-1	1 бал — продемонстровано аналіз і редагування згенерованого тексту: порівняння варіантів, виправлення фактів, адаптація під тему. 0 балів — текст подано без критичного перегляду, без змін.
Зміст і структура	0-1	1 бал — зміст відповідає темі, аргументи фахові та логічно пов'язані, є вступ, основна частина, висновки. (Також див. критерії оцінювання проєктної роботи). 0 балів — текст поверхневий, відсутня логічна структура
Самостійність і оригінальність	0-3	3 бали — автор додає власну точку зору, демонструє творчий підхід, інтегрує особистий досвід або нестандартні приклади. 2–1 бали — наявні власні міркування, але домінує шаблонна подача. 0 балів — текст повністю згенерований ІІІ без власного внеску. (Додатково див. критерії оцінювання проєктної роботи).
Оформлення і мова	0-1	Дотримано академічних стандартів. (Додатково див. 1 бал — дотримано академічного стилю, відсутні мовні та структурні помилки, оформлення охайне, дотримано вимог. 0 балів — наявні помилки або нехтування стандартами. (Також див. критерії оцінювання проєктної роботи).
Індивідуальне навчально-дослідне завдання: проєктна робота (без використання ІІІ)	0 балів	Завдання не виконано. Відсутня структурована ідея проєкту. Робота є компілятивною, не містить ознак аналітичної чи дослідницької діяльності. Відсутнє бачення проблеми, мети та механізмів реалізації.
	1 – 3 бали	Здобувач подає проєктну ідею без чіткого розуміння проблеми. Визначено загальну мету, але відсутня логіка між елементами проєкту (мета – завдання – інструменти).

		Відсутнє обґрунтування актуальності ініціативи. Відчувається недостатній рівень самостійності. Наявні суттєві логічні помилки.
	4 – 6 балів	Проектна ідея визначена, сформульовано мету та базові завдання, однак реалізаційна частина (інструменти, ресурси, зацікавлені сторони) прописані поверхнево або непослідовно. Актуальність окреслена фрагментарно. Спостерігається базове розуміння принципів громадянських ініціатив, однак відсутній критичний чи аналітичний підхід. Часткові порушення логіки та структури викладу.
	7 – 9 балів	Представлено логічно впорядковану модель ініціативи: окреслена проблема, сформульовано мету, завдання, очікувані результати. Продемонстровано розуміння суспільного контексту. Є посилання на відповідні приклади/досвід інших ініціатив. Пропонуються реалістичні механізми реалізації. Робота аргументована, але не повністю глибока в аналітичному вимірі. Стиль викладу здебільшого дотримується академічних норм, незначні помилки можливі.
	10 балів	Здобувач демонструє глибоке розуміння проблеми та логіку її вирішення через громадську ініціативу. Проект структурований, логічно вибудований, містить всі ключові компоненти (проблема, мета, завдання, інструменти реалізації, партнери, ризики, очікувані результати, вплив). Є інноваційний елемент або оригінальний підхід. Застосовано приклади/аналогії. Виклад послідовний, чіткий, із дотриманням стилістичних і мовних норм. Високий рівень самостійності, аргументованості та креативності.

Критерії оцінювання підсумкового контролю (екзамен)

Для навчальної дисципліни «Громадянське суспільство та громадські ініціативи» за навчальним планом передбачає підсумковий контроль у формі усного екзамену, відводиться 20 балів. Здобувач вищої освіти може скласти екзамен, якщо кількість отриманих впродовж вивчення дисципліни балів не менше як 40. Накопичені здобувачем бали під час вивчення навчальної дисципліни не аналюються, а сумуються. Оцінка за екзамен не може бути меншою за кількість накопичених ним балів

Бали	Критерії
0 балів	Здобувач не відповідає на запитання.
1-5 балів	Здобувач розпізнає деякі об'єкти вивчення та визначає їх на побутовому рівні, може описувати деякі об'єкти вивчення; має фрагментарні уявлення з предмета вивчення; використовує елементарні прийоми виконання практичного завдання.
6-10 балів	Здобувач знає окремі факти, що стосуються навчального матеріалу; виявляє здатність елементарно висловлювати думку; виконує частину практичного завдання.

11-15 балів	Здобувач надає відповіді на запитання в цілому правильні, але здобувач припускається помилок у визначеннях. Здобувач робить власні висновки, наводить приклади практичного використання; виконує практичне завдання з незначними огріхами.
16-20 балів	Здобувач надає відповіді на запитання повні, обґрунтовані, логічно побудовані, з прикладами практичного використання; відповідаючи, здобувач розмірковує, робить власні висновки виконує правильно практичне завдання.

Критерії оцінювання за всіма видами контролю

Сума балів	Критерії оцінки
Відмінно (90-100 А)	Здобувач демонструє міцні знання навчального матеріалу в обсязі, що відповідає програмі навчальної дисципліни, правильно й обґрунтовано приймає необхідні рішення в різних нестандартних ситуаціях; реалізує теоретичні положення навчальної дисципліни виконуючи практичні завдання у сфері діяльності громадянського суспільства. При виконанні практичних завдань проявляє вміння самостійно вирішувати поставлені завдання, активно включається в обговорення, відстоює власну точку зору в питаннях та рішеннях, що розглядаються. Оцінка нижче 100 балів обґрунтовується недостатнім розкриттям теоретичних питань навчальної дисципліни, або тим, що студент проявляє невпевненість в тлумаченні теоретичних положень чи складних практичних завдань.
Добре (82-89 В)	Здобувач демонструє знання, володіння матеріалом в обсязі, що відповідає програмі навчальної дисципліни, робить на їхній основі аналіз можливих ситуацій та вміє застосовувати теоретичні положення при вирішенні практичних задач у сфері діяльності громадянського суспільства., але припускається несуттєвих помилок. При виконанні практичних завдань, здобувач самостійно виправляє допущені помилки, кількість яких є незначною.
Добре (74-81 С)	Здобувач має достатній рівень опанування навчального матеріалу, володіє основними теоретичними положеннями, що відповідають програмі дисципліни "Громадянське суспільство та громадські ініціативи". Аналізує приклади функціонування громадянського суспільства, механізми участі громадян та реалізації громадських ініціатив, вирішує практичні ситуації, хоча може припускатися окремих помилок, які усуває за допомогою викладача або однокурсників. Вміє пояснити ключові концепти, наводить коректні відповіді щодо змін ролі громадянського суспільства та інструментів участі за змінених умов. Демонструє впевнене володіння алгоритмами аналізу та ухвалення рішень у сфері громадської активності; помилки не мають системного характеру.
Задовільно (64-73 D)	Здобувач розуміє основні положення навчальної дисципліни, що є визначальними, та орієнтується у напрямі вирішення практичних завдань. Усвідомлює зміст практичних ситуацій, має пропозиції щодо можливих шляхів їх розв'язання. Самостійно виконує завдання за зразком, проте допускає значну кількість неточностей і помилок, які усуває за підтримки викладача або однокурсників. Розуміє ключові

	принципи функціонування громадянського суспільства, дотримання етичних норм та правил взаємодії громадськості з владою.
Задовільно (60-63 E)	Здобувач поверхнево опанував навчальний зміст, передбачений програмою навчальної дисципліни, володіє основними положеннями на мінімально допустимому рівні. Знання щодо функціонування громадянського суспільства, ролі громадських ініціатив та механізмів взаємодії з органами влади є несистемними, фрагментарними. Виконання практичних завдань має формалізований характер: дотримується загального алгоритму, проте виконує завдання зі значними труднощами та за підтримки викладача. Демонструє нестійкі навички аналітичного мислення і комунікації у контексті громадянської участі; відсутнє глибоке розуміння логіки суспільних процесів і взаємозв'язку між громадськими ініціативами та демократичним врядуванням.
Незадовільно (35-59 FX)	Здобувач має фрагментарні знання, опанувавши менше половини навчального змісту, передбаченого програмою дисципліни. Відсутнє цілісне розуміння ключових понять щодо громадянського суспільства, його інститутів, форм участі громадян та ролі громадських ініціатив. Працює пасивно, практичні завдання виконує з численними помилками; здатен виправляти лише окремі помилки під час нескладних завдань. Не виявляє належного рівня аналітичного мислення, не демонструє достатніх знань для самостійного опрацювання матеріалу.

Розподіл балів, які отримують студенти за результатами поточного і підсумкового контролю (екзамен)

Поточний контроль (практичні заняття, самостійна робота, ІНДЗ)			ІНДЗ	екзамен	Сума
Теми	Бали	Разом	0–10	0–20	0–100
Тема 1	0–10	0–70			
Тема 2	0–10				
Тема 3	0–10				
Тема 4	0–10				
Тема 5	0–20				
Контрольна робота	10				

Шкала оцінювання за всіма видами контролю (екзамен):

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
90–100	A	відмінно
82–89	B	добре
74–81	C	
64–73	D	задовільно
60–63	E	
35–59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0–34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

8. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література

1. Методичні рекомендації у сфері відкритого урядування «Взаємодія органів місцевого самоврядування з інститутами громадянського суспільства». 2024. URL: <https://auc.org.ua/novyna/vzayemodiya-organiv-miscevogo-samovryaduvannya-z-institutamy-gromadyanskogo-suspilstva-0>
2. Місцеве самоврядування та суспільні комунікації : навчальний посібник / О. М. Руденко [та ін.]; Міністерство освіти і науки України, Чернігівський національний технологічний університет. Київ : Кондор, 2020. 129 с
3. [Навчальний посібник «Молодіжна політика, заснована на підходах участі». 2023. URL: chrome-extension://efaidnbmninnibpcapjcgclclefindmkaj/https://rm.coe.int/-/1680ae0ef](#)
4. [Jonathan Davies, Miguel Arana-Catania, Rob Procter Embedding digital participatory budgeting within local government: motivations, strategies and barriers faced. 2022. URL: https://arxiv.org/abs/2209.12598](#)
5. [T-kit 15: Participatory youth policy. 2024. URL: https://pjp-eu.coe.int/en/web/youth-partnership/t-kit-15](#)

Допоміжна

1. Громадянське суспільство в часи війни на прикладі Херсонщини. URL: https://uames.org.ua/hromadianske-suspilstvo-v-chasy-vijny-na-prykladi-khersonshchyny/?utm_source=chatgpt.com
2. Ковальчук В. Громадянська участь в процесі здійснення врядування та легітимації публічної влади в Україні. 2024. URL: <https://www.constjournal.com/pub/4-2024/hromadianska-uchast-protsesi-zdiisnennia-vriaduvannia-lehitymatsii-publichnoi-vlady>
3. Мазовіта А. Громадська участь як фактор ефективного врядування і зміцнення демократій в умовах системних змін. Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Серія: "Юридичні науки". Том. 12, № 1 (45), 2025. С. 147-154.
4. Музиченко Г. В. Співпраця влади та громадянського суспільства як умова подальшого демократичного розвитку України. 2023. URL: <https://journals.maup.com.ua/index.php/political/article/view/2302>
5. Пенар А. Взаємодія громадянського суспільства та місцевого самоврядування у кризових умовах: досвід військового часу України. 2025. URL: <https://rni.com.ua/index.php/ri/article/view/66>

6. Швець С. Л. Гейміфікація громадянської активності: нові інструменти консолідації суспільства. Актуальні проблеми філософії та соціології. 2025. С. 293-297
7. Швець С. Л. Формування місцевої міграційної політики в контексті локальної демократії. Фахове видання. «Politicus». 2021. № 5. С. 76–80
8. Як громадянське суспільство бачить свою роль у відновленні України? 2023. URL: <https://www.irf.ua/yak-gromadyanske-suspilstvo-bachyt-s/>
9. Keudel O., Huss O. Polycentric governance in practice: the case of Ukraine's decentralised crisis response during the Russo-Ukrainian war. 2024. URL: <https://bristoluniversitypressdigital.com/view/journals/jpfpc/39/1/article-p10.xml>
10. Kormyshkin Y. Public participation in the decision-making process at the level of territorial communities. 2022. URL: <https://bsagriculture.com.ua/en/journals/tom-26-3-2022/uchast-gromadskosti-v-protsesi-prynyattya-rishen-na-rivni-teritorialnikh-gromad>
11. Schmäing S. Urban democracy in post-Maidan Ukraine: conflict and cooperation between citizens and local governments in participatory budgeting. 2022. URL: <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/14616696.2023.2183972>

Інформаційні ресурси

1. Міністерство освіти і науки України: URL : <http://www.mon.gov.ua>
2. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського : URL : <http://www.nbuv.gov.ua/>
3. Одеська національна наукова бібліотека : URL : <http://odnb.odessa.ua/>.
4. Бібліотека Університету Ушинського : URL : <https://library.pdpu.edu.ua/>
5. Громадський бюджет. URL: <https://budget.e-dem.ua/landing>
6. Відкрите місто. URL: <https://opencity.e-dem.ua/>

Додаток 1. Зразок оформлення проєктної роботи

Міністерство науки і освіти України
Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний університет
імені К.Д. Ушинського»

Проектна робота на тему:
«Тепло для всіх»: ініціатива з енергоефективності у гуртожитках та багатоквартирних будинках»

Студента (-ки) 1-го року навчання за
другим (магістреським) рівнем
спеціальності С2 Політологія
ОПП «Політологія. Українські та
європейські
політичні студії»

ПІБ студента

Керівник: к. пол.н. Швець С. Л.

Оцінка

Одеса, 2025

Зміст

1.Анотація

2.Вступ

3.Опис проблеми

3.1. Проблеми енерговтрат у студентських гуртожитках / багатоквартирних будинках

3.2. Соціальні та екологічні наслідки

4. Мета та очікувані результати проєкту

5. План реалізації ініціативи

5.1. Основні етапи проєкту

5.2. Форми активності та заходи

5.3. Партнерства та співпраця

6. Ресурси та бюджет проєкту

6.1. Необхідні ресурси

6.2. Джерела фінансування

7.Моніторинг та оцінювання ефективності

8.Ризики та шляхи їх подолання

9.Висновки

10.Список використаних джерел

1.Анотація

Параметр	Зміст
Актуальність	Проблема енерговтрат у студентських гуртожитках і багатоквартирних будинках призводить до перевитрати ресурсів, зростання комунальних витрат, погіршення комфорту мешканців та негативного впливу на довкілля. Підвищення енергоефективності є ключовим кроком до економії, зменшення викидів CO ₂ та сталого розвитку громад.
Мета	Підвищити рівень енергоефективності у вибраних пілотних будівлях (гуртожитках та багатоквартирних будинках) шляхом впровадження комплексу технічних та інформаційно-освітніх заходів, залучивши мешканців і студентів до процесу змін.
Короткий опис проблеми	У більшості будівель відсутня належна теплоізоляція, спостерігаються застарілі вікна, неефективні системи опалення, високі тепловтрати через огорожувальні конструкції. Це призводить до підвищення витрат на опалення та дискомфорту мешканців у зимовий період.
Цільові групи	Студенти та адміністрація гуртожитків, мешканці багатоквартирних будинків, органи місцевого самоврядування, ОСББ, громадські організації, що займаються енергозбереженням.
Основні етапи проєкту	1) Підготовчий етап (формування команди, збір вихідної інформації); 2) Проведення енергоаудиту; 3) Розробка плану енергоефективних заходів; 4) Реалізація технічних рішень; 5) Інформаційно-просвітницька кампанія; 6) Моніторинг та оцінювання результатів.
Бюджет та фінансування	Загальний орієнтовний бюджет – 75000 грн. Джерела фінансування: гранти міжнародних організацій (ПРООН, USAID), підтримка місцевих бюджетів, внески мешканців, партнерська допомога бізнесу.
Ризики	1) Недостатнє фінансування – шлях подолання: диверсифікація джерел коштів, пошук додаткових грантів. 2) Пасивність мешканців – шлях подолання: активна інформаційна кампанія та мотиваційні заходи. 3) Технічні складнощі при модернізації – шлях подолання: залучення кваліфікованих підрядників та експертів.

2. Вступ

Зміни клімату, зростання вартості енергоресурсів та старіння житлового фонду ставлять перед українським суспільством нові виклики, пов'язані з енергоефективністю та ощадливим споживанням енергії. Особливо гостро ця проблема постає у містах, де значна частина населення проживає у багатоквартирних будинках та студентських гуртожитках, що не відповідають сучасним стандартам енергозбереження. Втрата тепла через неутеплені стіни, вікна та покрівлі, неефективна система опалення, відсутність індивідуального обліку – усе це призводить до перевитрати енергії, високих комунальних платежів і некомфортних умов проживання, особливо в осінньо-зимовий період.

На фоні енергетичної кризи та загальної потреби зменшення залежності від традиційних джерел енергії, актуальним є впровадження ініціатив на місцевому рівні, спрямованих на підвищення енергоефективності житлових приміщень. Саме тому ми обрали тему, що стосується пошуку рішень для покращення теплозбереження у гуртожитках та багатоквартирних будинках. Цей проєкт виник як відповідь на щоденні виклики, з якими стикаються студенти, мешканці гуртожитків, молоді родини, пенсіонери та інші мешканці міста, які часто не мають достатніх ресурсів для самостійного утеплення своїх помешкань чи впровадження новітніх технологій енергоощадності.

Проектна ініціатива «Тепло для всіх» має на меті підвищення рівня обізнаності мешканців про способи енергозбереження, активізацію громадської участі у впровадженні заходів з енергоефективності, а також реалізацію конкретних малих рішень – від енергоаудиту до практичних кроків з утеплення. Ми прагнемо поєднати просвітницьку, практичну й адвокаційну складові, щоб показати, що навіть локальні ініціативи можуть стати поштовхом до ширших змін.

Цільова аудиторія проєкту – мешканці студентських гуртожитків, багатоквартирних будинків, представники ОСББ, адміністрації навчальних закладів, волонтери, екологічні активісти, а також усі, хто зацікавлений у зниженні витрат на опалення та поліпшенні житлових умов.

Таким чином, цей проєкт спрямований не лише на вирішення конкретної проблеми окремої спільноти, а й на формування довгострокових звичок ощадливого використання ресурсів, розвиток відповідального громадянства та підтримку сталого розвитку на місцевому рівні.

3. Опис проблеми

3.1. Проблеми енерговтрат у студентських гуртожитках та багатоквартирних будинках

Стан енергоефективності значної частини студентських гуртожитків та багатоквартирних будинків в Україні залишається вкрай незадовільним. Багато таких об'єктів було зведено ще у радянський період, без урахування сучасних стандартів енергозбереження. Основними джерелами втрати тепла є застарілі віконні конструкції, неутеплені стіни, дах і підвал, а також неефективна система опалення, яка не регулюється відповідно до реальних потреб мешканців.

У гуртожитках ситуація ускладнюється високою щільністю проживання, низькою мотивацією до збереження енергії, а також обмеженими повноваженнями студентів у прийнятті управлінських рішень щодо покращення умов проживання. У багатоквартирних будинках, особливо старої забудови, часто відсутні об'єднання співвласників, що ускладнює реалізацію колективних ініціатив із термомодернізації. До цього додаються неврегульованість відповідальності між власниками, балансоутримувачами та органами місцевого самоврядування, що призводить до затримок або відсутності будь-яких ремонтних чи енергоефективних заходів. Як наслідок, жителі змушені сплачувати завищені рахунки за опалення, при цьому не отримуючи належного теплового комфорту.

Причини	Пояснення
Відсутність термоізоляції	Неутеплені стіни, підвали, дахи, вікна пропускають значну кількість тепла.
Зношеність системи опалення	Старі труби та батареї мають низьку ефективність і великі втрати енергії.
Відсутність лічильників тепла	Ускладнює контроль і раціональне використання енергоресурсів.
Недостатня поінформованість мешканців	Люди не знають, як економити енергію або не мають мотивації це робити.

SWOT-аналіз проєкту «Тепло для всіх»

Сильні сторони (Strengths)	Слабкі сторони (Weaknesses)
- Висока актуальність проблеми енергоефективності.	- Обмежений досвід студентів у технічних роботах.
- Підтримка з боку університету та громади.	- Необхідність додаткового навчання учасників.
- Можливість залучення грантового фінансування.	- Відсутність власної матеріальної бази.
- Екологічна та соціальна значущість проєкту.	- Залежність від зовнішніх постачальників обладнання.
- Мотивація учасників та волонтерів.	- Можливі труднощі з координацією великої групи.
Можливості (Opportunities)	Загрози (Threats)
- Розширення ініціативи на інші гуртожитки та	- Недостатнє фінансування або затримка

міські будинки.	коштів.
- Партнерство з енергосервісними компаніями.	- Опір змінам з боку окремих мешканців.
- Популяризація теми енергоефективності серед молоді.	- Погіршення економічної ситуації, що вплине на реалізацію.
- Можливість участі у всеукраїнських конкурсах проєктів.	- Зміни у законодавстві щодо енергетики.
- Використання сучасних цифрових технологій для моніторингу.	- Технічні непередбачувані проблеми під час впровадження.

3.2. Соціальні та екологічні наслідки

Неефективне використання енергії в житловому секторі має комплексні наслідки — як соціального, так і екологічного характеру. З соціального боку, високі витрати на опалення особливо болісно вдаряють по соціально вразливих категоріях населення — студентах, пенсіонерах, малозабезпечених родинах. В умовах енергетичної кризи, економічної нестабільності та зростання тарифів, відсутність енергоефективності фактично ставить під загрозу елементарне право людини на гідні умови проживання.

Також енергетична неефективність сприяє зниженню загального рівня життєдіяльності: мешканці живуть у холодних приміщеннях, хворіють частіше, знижується продуктивність навчання і праці, підвищується рівень стресу. В умовах гуртожитків це ще й створює напруження між студентами, які по-різному сприймають або ігнорують потребу в енергозбереженні. З екологічної точки зору, надмірне споживання енергії означає підвищене використання природних ресурсів — насамперед газу та електроенергії, які часто виробляються із забрудненням довкілля. Це веде до збільшення викидів парникових газів, поглиблення кліматичних змін та деградації довкілля.

Таким чином, проблема енерговтрат у гуртожитках та багатоквартирних будинках — це не лише питання технічного стану будівель, а й комплексна соціально-екологічна проблема, яка потребує системного вирішення із залученням громади, місцевої влади, студентських спільнот та професійних фахівців. Проєкт "Тепло для всіх" має на меті запропонувати дієві, реалістичні та сталий механізми підвищення енергоефективності з урахуванням локального контексту та потреб цільової аудиторії.

4. Мета та очікувані результати проєкту

Метою проєкту «Тепло для всіх» є зниження енергоспоживання та втрат тепла у студентських гуртожитках і багатоквартирних будинках шляхом впровадження енергоефективних рішень, підвищення обізнаності мешканців про відповідальне споживання енергії та залучення громади до реалізації сталих практик. Проєкт спрямований на покращення якості життя мешканців, зменшення витрат на комунальні послуги, збереження довкілля та формування довготривалого ефекту сталого розвитку на рівні громади.

Завдання проєкту

1. Провести енергоаудит у пілотних будівлях.
2. Ідентифікувати основні точки втрати тепла.
3. Розробити план заходів з підвищення енергоефективності (ізоляція, модернізація вікон, встановлення терморегуляторів тощо).
4. Залучити мешканців до навчальних та інформаційних сесій.
5. Сприяти пошуку фінансування через місцеві бюджети участі, гранти або державно-приватне партнерство.
6. Реалізувати принаймні 2-3 конкретних заходи в межах проєкту.
7. Провести моніторинг результатів після впровадження.

Очікувані результати

№	Очікуваний результат	Короткий опис
1	Зниження енерговтрат	Зменшення втрат тепла на 15–30% в пілотних будівлях
2	Підвищення обізнаності	Навчання 100+ мешканців принципам енергоефективності
3	Участь громади	Активне залучення мешканців до проєктування змін
4	Соціальний ефект	Зменшення витрат на опалення для вразливих верств
5	Екологічний ефект	Скорочення викидів CO ₂ через зменшене споживання енергії
6	Мультиплікаційний ефект	Розробка типового плану, який може бути використаний іншими гуртожитками / будинками

Цільова аудиторія: студенти та мешканці гуртожитків; жителі багатоквартирних будинків; представники ОСББ, ЖЕКів, громадських організацій; місцева влада та органи місцевого самоврядування; молодь, зацікавлена в сталому розвитку.

PEST-аналіз проєкту «Тепло для всіх»

Фактор	Вплив на проєкт
Політичні (Political)	- Державна політика щодо підвищення енергоефективності підтримує ініціативи цього типу.- Можливість отримання фінансування через

	муніципальні програми.- Потенційні зміни в законодавстві можуть вплинути на вимоги до технічних рішень.
Економічні (Economic)	- Зростання тарифів на енергоносії підвищує актуальність проєкту.- Можливість залучення грантів та спонсорських коштів.- Економічна нестабільність може знизити інтерес інвесторів.
Соціальні (Social)	- Підвищення обізнаності громадян про проблеми енергозбереження.- Мотивація студентів до практичного впровадження змін.- Опір нововведенням з боку частини мешканців.
Технологічні (Technological)	- Наявність сучасних інструментів для проведення енергоаудиту.- Доступність інноваційних матеріалів та обладнання.- Ризик швидкого морального старіння обладнання.

5. План реалізації ініціативи

5.1. Основні етапи проєкту

Етап	Назва етапу	Тривалість	Ключові дії
1	Підготовчий етап	1 місяць	Формування команди, уточнення потреб, підписання партнерських угод, підготовка опитувальників
2	Проведення енергоаудиту	1–2 місяці	Обстеження пілотних будівель, фіксація джерел втрат тепла, базові розрахунки витрат
3	Розробка рекомендацій	1 місяць	Аналіз зібраної інформації, створення звітів і дорожньої карти для кожного об'єкта
4	Інформаційно-просвітницька кампанія	2 місяці	Проведення тренінгів, воркшопів, розповсюдження інфографіки, запуск онлайн-кампанії
5	Впровадження рекомендацій	2–3 місяці	Пілотні дії: утеплення вікон, встановлення регуляторів тепла, заміна ламп на LED тощо
6	Оцінка ефективності	1 місяць	Повторне опитування, порівняння даних, фінальний звіт

5.2. Форми активності та заходи

1. Опитування мешканців: для виявлення основних проблем тепловтрат та звичок споживання енергії.
2. Енергоаудит (базовий): візуальна оцінка стану будівель, дверей, вікон, систем опалення.
3. Інформаційні стенди у гуртожитках/будинках: короткі поради з енергозбереження.
4. Воркшопи зі сталого побуту: інтерактивні сесії для студентів і мешканців про прості дії для зменшення енерговитрат.
5. Тиждень енергоефективності: серія подій, квестів, вікторин, майстер-класів.
6. Залучення ЗМІ та соцмереж: популяризація теми через Instagram, Facebook, Telegram.
7. Менторська підтримка: залучення викладачів/експертів для консультування студентських груп.
8. Фінальний пітчінг: публічна презентація результатів, обговорення масштабування.

5.3. Партнерства та співпраця

Університети: підтримка у доступі до гуртожитків, методична допомога, залучення викладачів-експертів;

Місцева влада / ОСББ: для доступу до багатоквартирних будинків і можливостей фінансування впровадження змін;

Громадські організації: партнери у сфері кліматичної освіти (наприклад, ГО «Екодія», «350.org Україна»);

Енергетичні компанії та фахівці з енергоефективності: консультації, іноді – безкоштовне обладнання для замірів;

Бізнес: можливі донори або партнери (магазини будматеріалів, компанії з утеплення, постачальники LED-ламп);

ЗМІ та блогери: для підвищення видимості ініціативи.

6. Ресурси

6.1. Необхідні ресурси

Для реалізації проєкту «Тепло для всіх» необхідно передбачити наявність як матеріальних, так і нематеріальних ресурсів. Вони згруповані за категоріями:

Категорія	Ресурс
Людські ресурси	Студенти-волонтери (енергетики, екологи, будівельники, соціологи); Куратори від закладу освіти (викладачі, науковці) Енергоменеджери та фахівці з енергоефективності; Представники ОСББ / адміністрації гуртожитків; Комунікаційники (для висвітлення проєкту, створення інформаційних матеріалів); Юристи та фахівці з написання грантів (для консультацій щодо легітимності заходів та пошуку фінансування).
Матеріальні ресурси	Обладнання для базового енергоаудиту (тепловізори, люксметри, вологоміри) Мультимедійна техніка (проектори, ноутбуки для презентацій); Друковані матеріали (буклети, інструкції, постери); Засоби захисту (каска, рукавички — за потреби при обстеженнях); Канцелярське приладдя; Приміщення для проведення тренінгів / зустрічей.
Інформаційні ресурси	Онлайн-платформа або сайт проєкту; Доступ до баз даних та методичних матеріалів з енергоефективності; Контакти потенційних партнерів і експертів

6.2. Джерела фінансування

Проєкт планується як соціальна ініціатива з можливістю залучення зовнішнього фінансування. Основними джерелами можуть бути:

Джерело фінансування	Приклад	Примітка
Гранти та конкурси	Гранти від USAID, GIZ, програми ЄС (Horizon Europe, Erasmus+ KA2), МФ "Відродження"	Заявки подаються командою студентів за підтримки університету
Місцевий бюджет / бюджет університету	Підтримка ініціативи у межах програми «Громадський бюджет»	Можливо за підтримки адміністрації вишу
Підприємства-	Компанії з енергосервісу, виробники	У вигляді спонсорства або

партнери	енергоефективного обладнання	надання знижок
Краудфандинг	Платформи на кшталт «Спільнокошт»	Як додаткове джерело популяризації ініціативи
Власний внесок студентів	Волонтерська робота, час, дослідження	Нематеріальний внесок

Орієнтовна бюджетна структура проекту (для пілотної реалізації в 1-2 будівлях):

Стаття витрат	Орієнтовна сума (грн)
Закупівля / оренда обладнання для енергоаудиту	30 000
Друк інформаційних матеріалів	8 000
Організація подій, тренінгів	15 000
Створення та підтримка сайту	10 000
Витрати на логістику та комунікацію	7 000
Непередбачені витрати	5 000
Разом	75 000

Структура бюджету проекту "Тепло для всіх"

7. Моніторинг та оцінювання ефективності

Ефективність реалізації проекту «Тепло для всіх» визначатиметься шляхом систематичного моніторингу виконання запланованих заходів та аналізу досягнутих результатів. Метою цього етапу є своєчасне виявлення відхилень від плану, оцінка рівня досягнення поставлених цілей та формування рекомендацій для подальшого вдосконалення.

Принципи моніторингу:

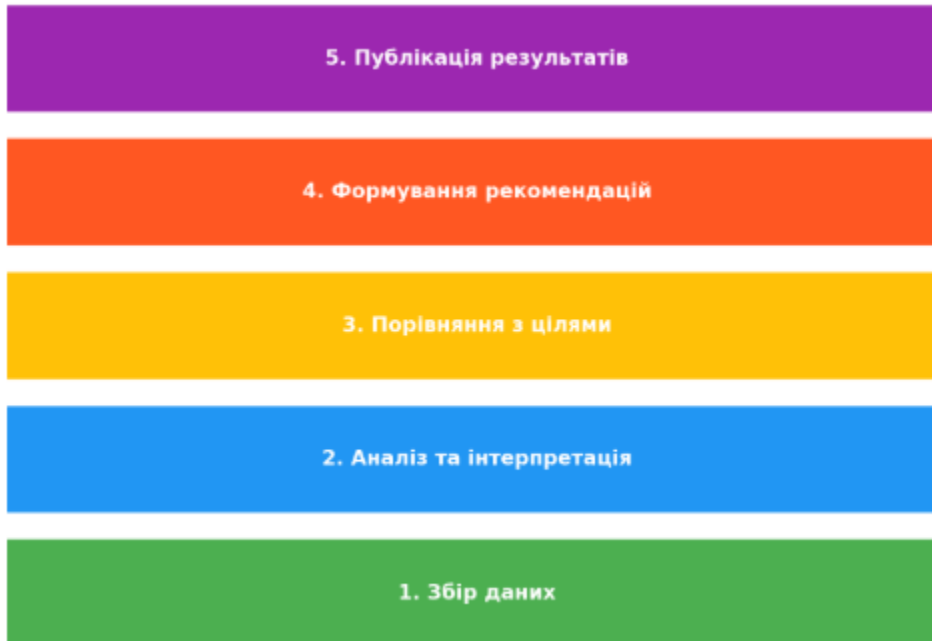
- Регулярність – збір та аналіз даних здійснюється на кожному ключовому етапі проекту.
- Прозорість – результати моніторингу публікуються для всіх зацікавлених сторін (студентів, партнерів, адміністрації університету/громади).
- Об'єктивність – використовуються чіткі, вимірювані індикатори, що не допускають суб'єктивної оцінки без підтвердження фактами.
- Залучення стейкхолдерів – у процесі оцінювання беруть участь не лише організатори, а й представники цільової аудиторії, партнери та експерти.

Основні індикатори ефективності

№	Індикатор	Метод вимірювання	Очікуване значення	Періодичність
1	Зменшення споживання теплової енергії у пілотних будівлях	Порівняння рахунків та даних лічильників до/після впровадження заходів	10–20% економії	Після завершення опалювального сезону
2	Кількість проведених енергоаудитів	Звітність команд енергоаудиторів	3–5 будівель	Протягом 1-го етапу
3	Рівень поінформованості студентів та мешканців	Анкетування та опитування	+50% до початкового рівня	Щопівроку
4	Кількість партнерів та спонсорів	Підписані угоди та листи підтримки	5 і більше	Щоквартально
5	Соціальний ефект	Якісні інтерв'ю з учасниками	Позитивні зміни у ставленні до енергозбереження	Щороку

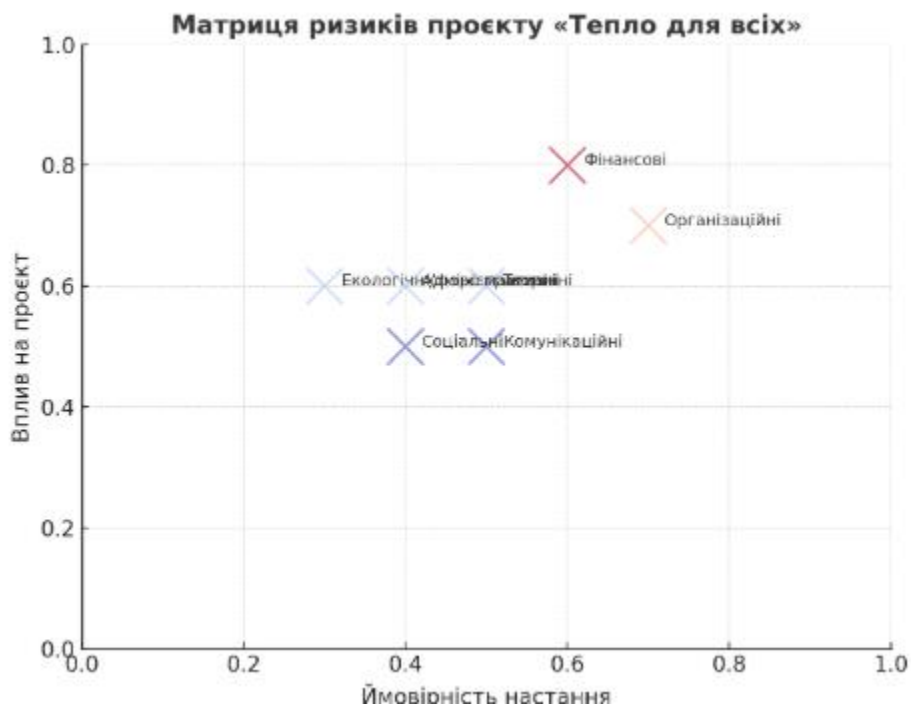
Отримані дані допоможуть: аргументувати необхідність продовження та розширення ініціативи; залучити нових партнерів і фінансування; удосконалити підходи до реалізації подібних проєктів у майбутньому; формувати позитивний імідж команди та університету як активних учасників змін у громаді.

Етапи моніторингу та оцінювання проєкту

8.Ризики та шляхи їх подолання

№	Категорія ризику	Опис проблеми	Можливі наслідки	Шляхи подолання
1	Фінансові	Недостатнє фінансування або затримка надходження коштів	Неможливість реалізації окремих етапів проєкту, скорочення обсягу запланованих робіт	Створення резервного фонду; пошук додаткових донорів; участь у грантових конкурсах
2	Технічні	Відсутність доступу до необхідного обладнання для енергоаудиту	Зниження точності вимірювань та якості рекомендацій	Співпраця з технічними факультетами; оренда або запозичення обладнання у партнерів
3	Організаційні	Невчасне виконання завдань учасниками або партнерами	Порушення графіку реалізації, зміщення термінів	Чіткий розподіл обов'язків; контроль виконання через проміжні звіти; гнучке планування
4	Соціальні	Байдужість мешканців гуртожитків/будинків до теми енергоефективності	Низька залученість, відсутність підтримки змін	Мотиваційні зустрічі та інформкампанії; залучення активних мешканців як «амбасадорів»
5	Екологічні/форс-мажорні	Погодні умови або надзвичайні ситуації, які унеможливають проведення робіт	Відтермінування заходів, додаткові витрати	Планування робіт з урахуванням сезонних факторів; запасний план дій
6	Комунікаційні	Невдале інформування цільової аудиторії, непорозуміння між учасниками проєкту	Поширення недостовірної інформації, конфлікти	Створення єдиного інформаційного каналу; регулярні брифінги та координаційні наради
7	Адміністративні	Затримки з боку адміністрації університету або органів місцевого самоврядування	Втрата часу, ускладнення процесу погодження заходів	Завчасне погодження етапів з адміністрацією; підготовка офіційних листів та документів заздалегідь

Ризик	Ймовірність (1-3)	Вплив (1-3)	Пріоритетність (1-9)	Шляхи подолання
Нестача фінансування	3	3	9	Пошук грантів, спонсорів; проведення краудфандингу
Низька зацікавленість мешканців	2	3	6	Проведення інформаційних кампаній, залучення лідерів думок
Відсутність технічної експертизи	2	2	4	Залучення волонтерів-спеціалістів, партнерство з профільними організаціями
Затримки постачання обладнання	2	2	4	Заклучення договорів із кількома постачальниками, завчасне замовлення
Невідповідність вимогам безпеки	1	3	3	Проведення попередньої експертизи, консультації з технічними фахівцями

Висновки

Проект «Тепло для всіх» спрямований на вирішення однієї з найактуальніших проблем сучасних студентських гуртожитків і багатоквартирних будинків — високих енерговтрат та неефективного використання ресурсів. Аналіз поточного стану показав, що значна частина тепла втрачається через зношені інженерні мережі, погану ізоляцію та відсутність енергоощадних технологій. Це не лише створює фінансове навантаження на мешканців, але й призводить до негативних екологічних наслідків, зокрема збільшення викидів парникових газів.

У процесі підготовки проекту було проведено SWOT- та PEST-аналізи, що дозволило виявити ключові внутрішні та зовнішні чинники, які впливають на реалізацію ініціативи. Сильними сторонами стали високий рівень зацікавленості студентів, потенціал для залучення партнерів та наявність готових технологічних рішень. Серед загроз — нестача фінансування та ризики низької мотивації мешканців.

Визначені мета та очікувані результати охоплюють не лише технічні зміни (покращення теплоізоляції, встановлення регуляторів тепла), але й соціальний ефект — підвищення екологічної свідомості, розвиток навичок колективної взаємодії, зниження комунальних витрат.

План реалізації передбачає поетапне впровадження ініціативи: від енергоаудиту пілотних будівель та навчальних семінарів — до впровадження конкретних технічних рішень і проведення фінальної презентації результатів. Для успішного виконання запланованих завдань передбачено активне партнерство з громадськими організаціями, енергосервісними компаніями та органами місцевого самоврядування.

Розроблено бюджет та ресурсний план, який включає матеріальні, технічні та людські ресурси, а також джерела фінансування (гранти, спонсорська допомога, краудфандинг). Передбачено систему моніторингу та оцінювання ефективності, що базується на конкретних індикаторах (зниження енергоспоживання, кількість залучених учасників, рівень поінформованості громади).

Аналіз ризиків і розробка шляхів їх подолання дозволили мінімізувати ймовірність зриву проекту та підвищити його стійкість до зовнішніх викликів.

В цілому, «Тепло для всіх» є комплексною громадською ініціативою, що поєднує технічні, соціальні та екологічні аспекти, і має потенціал стати прикладом ефективної студентської проектної роботи. Її реалізація сприятиме формуванню енергоефективної культури, підвищенню якості життя мешканців та зміцненню практик відповідального громадянства.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

1. Закон України «Про енергетичну ефективність» від 21.10.2021 № 1818-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1818-20#Text>
2. Закон України «Про особливості здійснення права власності у багатоквартирному будинку» від 14.05.2015 № 417-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/417-19#Text>
3. Державна стратегія з енергоефективності на період до 2030 року. Київ: Міністерство енергетики України, 2020.
4. Європейський досвід підвищення енергоефективності житлового фонду / за ред. П. Г. Андрєєва. Київ: Інститут місцевого розвитку, 2019.
5. International Energy Agency. Energy Efficiency 2022: Analysis and outlook to 2030. Paris: IEA Publications, 2022.
6. Білоконь О. М. Енергетичний аудит будівель: теорія і практика. Львів: ЛНУ ім. І. Франка, 2021.
7. Ковальчук С. В. Управління енергозбереженням у житлово-комунальній сфері. Харків: ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2020.

Швець Світлана Леонідівна

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
до індивідуальної навчально-дослідної роботи
(проектна робота) з дисципліни «Громадянське суспільство та громадські ініціативи»

для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти галузі знань
С Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини
спеціальності С2 Політологія
ОПП «Політологія. Українські та європейські політичні студії»